

Södertörns högskola
Rektor

Juridiska avdelningen
Anna Sandström
BESLUT

2004-10-08
Reg. nr 31-2024-04

Anmälan mot Södertörns högskola angående studentinflytande

Anmälan

Södertörns Högskolas Studentkår har anmält att Södertörns högskola inte har följt bestämmelserna gällande studentinflytande enligt 3 kap. 9 § högskoleförordningen vid budgetprocessen för år 2003 och vid utarbetandet av arbetsordningar till den organisation som infördes vid Södertörns högskola i januari 2004.

Studentkåren har anfört i huvudsak följande. Studentkåren har inte fått delta vid budgetprocessen vid Södertörns högskola för år 2003. Det anges i ett protokoll, fört vid ett möte med styrelsen för Södertörns högskola den 12 december 2003 att ”Styrelsen beslutar godkänna budget för år 2004 enligt bilaga. Det konstateras att samråd med studenterna inte har skett i budgetarbetet. Styrelsen beklagar detta och uppdrar åt rektor att se till att samrådsprocessen i fortsättningen fungerar korrekt”. Att högskolestyrelsen uttryckt sitt missnöje över ovanstående skulle kunna ses som ett tecken på att högskolan uppmärksammat problemet för att sedan lösa detsamma. Studentkåren tog emellertid, utan att föra det till protokollet, upp denna fråga redan vid budgetprocessen vid föregående år och blev då lovade att få delta vid budgetprocessen för år 2003. Studentkåren har trots detta inte fått delta och anser att detta förfarande bryter mot 3 kap. 9 § högskoleförordningen.

Vidare har kåren inte på något sätt fått en chans att i god tid påverka rektors beslut avseende den nya omorganisationen. En grupp utsågs för att handha denna process, diskutera formerna och genomförandet. Studentkårens vice ordförande, Joachim Andersson, var med i gruppen som studentrepresentant. En av de stora frågorna för denna grupp var att ta fram nya arbetsordningar för utbildnings- och forskningsnämnderna, institutionsstyrelserna, prefekterna, programstyrelserna samt ämnesansvariga vid högskolan. Arbetsordningarna skulle diskuteras i gruppen och därefter skulle ett förslag lämnas till rektorsämbetet. Arbetet i gruppen gick bra fram till slutet av höstterminen 2003 då gruppen lades ned. Därmed försvann studentkårens insyn i processen. Efter juluppehållet bad studentkåren sekreteraren i gruppen, tillika den administrativa chefen, om att få ta del av eventuella utkast till de nya arbetsordningarna. De fick genast utkastet skickade till sig. Stu-

BESLUT

2004-10-08

Reg. nr 31-2024-04

Sid 2

dentkåren konstaterade efter att hastigt ha läst igenom förslagen att de på ett antal punkter bröt mot högskoleförordningen. Studentkåren kontaktade då sekreteraren som uppgav att han skulle tänka över kårens förslag till ändringar och att dessa sedan skulle diskuteras tillsammans med arbetsordningarna i sin helhet vid nästa möte med omorganisationsgruppen. Studentkåren fick veckan därefter, på omvägar, information om att arbetsordningarna skulle beslutas av rektor. Detta skulle ske trots att kåren hade blivit lovad att frågorna skulle diskuteras i omorganisationsgruppen. Kåren hade fler synpunkter än de som direkt stred mot högskoleförordningen, och som redan hade vidarebefordrats till sekreteraren, men kåren hade tänkt att dessa synpunkter kunde vänta till dess att mötet hölls. Studentkåren kontaktade åter sekreteraren för att fråga om när gruppmötet skulle äga rum och fick då till svar att justeringar hade gjorts efter ett prefektinternat och att dessa hade redovisats för rektorn som ansett att det var dags att ta beslut. Studentkåren fick ta del av det sista utkastet till de nya arbetsordningarna två dagar innan beslut fattades. Studentkåren hade över huvud taget inte blivit informerad om att processen gått så långt att beslut skulle fattas av rektorsämbetet och att omorganisationsgruppen hade slutat att ha möten. Studentkåren anser att alla åsikter inte hade blivit kända eftersom kåren inte hade fått någon chans att tillkännage alla kårens åsikter vid det utlovade mötet. Kåren ställer sig frågande till om kåren skulle ha fått del av arbetsordningarna om kåren inte hade frågat efter dem. Högskolan har uppgett att studentkåren fått möjlighet till samråd genom att den slutgiltiga versionen diskuterades på ett internat för prefekterna som ägde rum en vecka före det att beslut om att fastställa arbetsordningarna togs. På detta internat deltog den dåvarande ordföranden för studentkåren. Studentkåren anser dock att högskolan var väl medveten om att frågan låg inom den vice kårordförandens arbetsområde eftersom det var vice kårordförande som hade varit med vid omorganisationens sammanträden. Dessutom var studentkåren inställd på att arbetsordningarna skulle komma att diskuteras på det utlovade mötet.

Utredning

Södertörns högskolas yttrande

Anmälan har remitterats till Södertörns högskola för yttrande. Södertörns högskola har inkommit med yttrande över anmälan och anfört i huvudsak följande. Södertörns högskola finner att den av studentkåren framförda kritiken vad beträffar frågan om samråd vid de tidigare budgetprocesserna är rimlig med tanke på hur arbetet organiserades under år 2003. Styrelsen för högskolan konstaterade vid ett styrelsemöte den 12 december 2003 att samråd med studenterna vad gäller budgetprocessen inte hade skett och styrelsen uppdrog åt rektor att se till att samrådsprocessen framöver skulle fungera korrekt. Södertörns högskola vill dock framhålla att högskolan i dag har förändrat processen. Beredningen av förslag till budget sker i dag i två konstellationer, dels en konstellation där dekanerna, nämndens budgethandläggare samt studentkåren ingår, dels en konstellation där den ansvarige

BESLUT

2004-10-08

Reg. nr 31-2024-04

Sid 3

tjänstemannen träffar personalorganisationerna. På detta sätt är studenternas inflytande i budgetprocessen säkerställt.

Södertörns högskola anser dock att beslut vad gäller frågan om arbetsordningar har fattats efter samråd med studentkåren och personalorganisationerna i enlighet med 3 kap. 9 § högskoleförordningen. Samråd har skett under hela den process som till slut ledde fram till att arbetsordningarna fastställdes och studentkåren har givits flera tillfällen att muntligen och skriftligen inkomma med synpunkter. Vid tidpunkten för beslut var alla synpunkter och åsikter kända och beaktade, vilket beklagligt nog inte innebar att högskolan och studentkåren var överens om alla delar av beslutet. Under våren 2003 tillsattes en omorganisationsgrupp som hade till uppgift att ta fram de konkreta förslag som behövdes för att förverkliga den nya organisationen som högskolestyrelsen beslutat om. Studentkåren hade en representant i gruppen. Under hösten 2003 togs förslag på arbetsordningar fram och dessa diskuterades i gruppen och gruppmedlemmarna gavs flera tillfällen att lämna synpunkter. Den 1 januari 2004 sätts den nya organisationen. Vid denna tidpunkt var några frågor inte lösta, bl.a. frågan om arbetsordningarnas utformning. Den nya organisationen innebar även att förankringen av förslag gällande omorganisationen måste förändras och i stället ske i linje med den nu gällande organisationen. Den 21 januari 2004 skickades de aktuella förslagen på arbetsordning till studentkåren. Studentkåren uppmanades även att inkomma med synpunkter, vilket kåren gjorde såväl muntligen som skriftligen. Den 29-30 januari 2004 arrangerades en upptakt där studentkåren, ledningen och de nya prefekterna deltog. Vid detta möte presenterades och diskuterades de framarbetade förslagen på arbetsordningar. Vid mötet framkom det även en stark önskan om att det nu var viktigt att arbetsordningarna fastställdes för att processen med de nya institutionerna inte skulle avstanna. Arbetsordningarna justerades utifrån de synpunkter som fördes fram vid upptakten/prefektinternatet. Vid denna tidpunkt ansåg de ansvariga tjänstemännen att alla instanser haft möjlighet att yttra sig över förslagen på arbetsordningar samt att alla åsikter var kända och beaktade. Efter överläggning med rektor fattades beslut att det framarbetade förslaget skulle anmälas för beslut på rektorsämbetet, dvs. det organ där rektor varje vecka fattar beslut. Studenterna har rätt att närvara vid dessa möten. Två dagar innan rektor skulle fatta beslut kontaktade vice ordförande för studentkåren ansvarig tjänsteman och bad om att få de föreslagna arbetsordningarna skickade till sig. I svaret, där förslaget till arbetsordningarna bifogats, gavs även information om att rektor ansåg att tiden var mogen för att fatta beslut i frågan och när beslut skulle tas. Högskolan är av den uppfattningen att information om att frågan skulle föredras för beslut den 12 februari 2004 redan hade skett till studentkåren. Högskolan beklagar dock att studentkårens vice ordförande inte fått denna information. Studentkåren kontaktade därefter rektor och den handläggare som är ansvarig för frågor om studentinflytande. Denna dialog ledde till att rektor vid beslutet om arbetsordningar beaktade flera av de synpunkter som studentkåren fört fram skriftligen den 11 februari 2004.

BESLUT

2004-10-08

Reg. nr 31-2024-04

Sid 4

Anmälares kommentar till högskolans yttrande

Södertörns Högskolas Studentkår har beretts tillfälle att yttra sig över vad Södertörns högskola uppgett. Studentkåren har därvid anfört i huvudsak följande. Högskolans omorganisationsgrupp har inte haft det möte som utlovats och i slutskedet för processen med arbetsordningarna har Södertörns högskola samrått med fel person inom studentkåren. Eftersom mötet inte blev av kunde studentkåren inte fullt ut föra en dialog med högskolan angående arbetsordningarna. Många av de synpunkter som studentkåren i all hast lämnade in innan rektorsämbetets beslut fattades kom med, men det är inte på detta sätt som studentinflytandeprocessen skall genomföras. Det är riktigt att högskolan vid prefektinternatet samrådde med studentkåren. Men högskolan tar för givet att studentkåren är en person, men studentkåren har en mängd uppgifter att utföra och alla inom kåren kan inte vara insatta i alla frågor. Studentkåren samråder t.ex. inte med rektor när det är en fråga för förvaltningschefen. Högskolan uppger att högskolan skickade förslag på arbetsordningarna till studentkåren den 21 januari 2004. Detta är riktigt, men förslagen skickades eftersom studentkåren två dagar dessförinnan hade skickat en förfrågan om det fanns några aktuella förslag på arbetsordningar. Högskolan har även uppgett att inga möten i organisations-gruppen var inbokade för tillfället men har inte sagt något om att det inte kommer vara några fler möten. Högskolan har muntligen till studentkåren uppgett att ett möte skulle hållas där arbetsordningarna slutligen skulle diskuteras. Studentkåren anser inte att det inte har skett någon form av studentinflytande i denna fråga, men anser att det finns brister i processen vilket har lett till att studentinflytandet inte har fungerat fullt ut.

Tillämpliga bestämmelser

I 1 kap. 4 a § högskolelagen (1992:1434, ändrad genom 2000:260) stadgas att studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

I 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100, ändrad genom 2000:651) anges följande. Studenterna vid högskolan har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Om beslut inte skall fattas eller beredning genomföras av ett organ utan av en enda person skall information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen.

Förarbeten

I propositionen Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan (prop. 1999/2000:28 s. 23 ff.) anges bl.a. följande.

/.../

BESLUT

2004-10-08

Reg. nr 31-2024-04

Sid 5

Studentinflytande inom såväl själva utbildningen som i högskolan i stort kan förverkligas endast om studenterna påtar sig en aktiv och engagerad roll som individer och som kollektiv. Det kan gälla utbildnings- och undervisningsfrågor, högskolans budget, organisation och andra större principiella frågor.

/.../

Arbetsgruppen menar att det största hindret för ett ökat studentinflytande är högskolans förhållningssätt till studenterna – den syn man har på studentens roll och ställning inom högskolan. Studenterna känner att de inte tas på allvar, att de inte respekteras och många studenter framför att de känner en frustration över att deras åsikter, synpunkter och förslag inte efterfrågas eller när de ändå framförs inte bemöts med intresse och respekt. En viktig utgångspunkt inför ställningstaganden till studentinflytandets former är enligt regeringens mening att studenterna måste ges sådana faktiska möjligheter till inflytande att engagemang och intresse för att påverka och ta del i beslut om verksamheten stimuleras.

/.../

Regeringen anser att studenterna skall ha rätt att ingå i alla beslutande organ inom högskolan som på något sätt har betydelse för utbildningen. I högskolestyrelsen, som består av 15 personer, har i dag studenterna rätt att var representerade med tre ledamöter. En liknande representation kan vara lämplig att ha som riktmärke i andra beslutande organ. Även frågor om t.ex. budget, resurser och administration är av stor betydelse för utbildningen och studenternas situation. Vissa frågor kan dock ur studentsynpunkt vara mindre viktiga. Högskolan och studentkåren bör tillsammans komma överens om vilka organ som studenterna skall vara representerade i. Ett undantag är personalansvarsnämnden vars sammansättning är särskilt reglerad för hela den statliga verksamheten. Det är vidare väsentligt att studenternas möjligheter till medverkan och inflytande inte upphör genom att beslut inte fattas i organ med ledamöter utan av prefekt eller annan enskild tjänsteman. Högskolans beslutsfattande tjänstemän bör därför ha en skyldighet och ett ansvar att i god tid före beslut informera och samråda med studenterna i för dem viktiga frågor.

/.../

Vid vissa högskolor kommer studenterna först på ett sent stadium in i processer som kan ha pågått mycket länge. När ett ärende kommer upp i ett beslutande organ där studenterna är representerade kan möjligheterna till påverkan i praktiken vara små. En förutsättning för ett reellt studentinflytande är därför att studenterna får ingå i beredande organ och att samråd sker i lämpliga former på ett tidigt stadium och under processens olika steg.

/.../

BESLUT

2004-10-08

Reg. nr 31-2024-04

Sid 6

Högskoleverkets bedömning

I propositionen framhåller regeringen att studentinflytandefrågor kan gälla utbildnings- och undervisningsfrågor, högskolans budget, organisation och andra större principiella frågor. Vidare anger regeringen i propositionen att frågor om just budget och administration är sådana frågor som har stor betydelse för utbildningen och studenternas situation. Enligt Högskoleverkets mening råder det inget tvivel om att i ärendet aktuella frågor, dvs. budgetarbetet för år 2003 vid Södertörns högskola samt utarbetande av arbetsordningar för den organisation som infördes år 2004 vid Södertörns högskola, är frågor av sådan betydelse. Frågan i ärendet är således om studenterna vid Södertörns högskola vid dessa förfaranden har fått möjlighet till inflytande i den utsträckning som högskoleförfattningarna föreskriver.

Budgetarbetet för år 2003

Södertörns Högskolas Studentkår har anfört att Södertörns högskola har brutit mot 3 kap. 9 § högskoleförordningen eftersom studenterna inte har fått delta vid budgetprocessen för år 2003. Södertörns högskola har medgett att något samråd inte har skett, vilket även anges i ett beslut som fattades vid ett möte med styrelsen för Södertörns högskola den 12 december 2003. Eftersom samråd inte har skett med studenterna riktar Högskoleverket kritik mot Södertörns högskola för att inte ha tillämpat bestämmelsen om studentinflytande vid budgetarbetet för år 2003. Södertörns högskola har framhållit att åtgärder har vidtagits för att säkerställa studenternas inflytande vid framtida budgetprocesser. Högskoleverket utgår från att det arbete som Södertörns högskola hänvisar till bedrivs på ett sådant sätt att Södertörns högskola i fortsättningen uppfyller de krav som ställs i 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen.

Arbetsordningarna

Regeringen har i propositionen påpekat att det största hindret för ett ökat studentinflytande är högskolans förhållningssätt till studenterna. Studenterna känner att de inte tas på allvar och att synpunkter och förslag från dem inte efterfrågas. Regeringen anser därför att studenterna måste ges sådana faktiska möjligheter till inflytande att engagemang och intresse för att påverka och ta del i beslut om verksamheten stimuleras.

Handläggningen av de aktuella arbetsordningarna delas in i beredning och beslut. Högskoleverket uppfattar studentkårens anmälan så att kåren anser att Södertörns högskola inte levt upp till kraven i 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen vad gäller såväl beredningen som beslutet. Enligt denna bestämmelse skall – i de fall beredning genomförs och beslut fattas av en person – information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2004-10-08

Reg. nr 31-2024-04

Sid 7

Södertörns högskola anser att högskolan uppfyllt dessa krav. Vad gäller beredningen har detta enligt högskolan skett genom att utkast till arbetsordningar skickades till kåren den 21 januari 2004 och genom att arbetsordningarna därefter diskuterades vid ett möte den 29-30 januari där studentkåren var representerad. Informationen innan rektors beslut skickades till kåren före beslutssammanträdet, där kåren hade rätt att närvara.

Utifrån ordalydelsen av 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen kan Högskoleverket instämma i att de krav som ställs upp där får anses uppfyllda genom de åtgärder som högskolan hänvisat till. Södertörns högskola har emellertid i sitt yttrande till Högskoleverket inte bemött vad studentkåren anfört om ett utlovat möte med omorganisationsgruppen. Högskolan har inte heller kommenterat kårens påpekande att studentrepresentanten vid mötet den 29-30 januari 2004 inte var insatt i de aktuella frågorna och att det var väl känt för högskolan att en annan person i kårledningen ansvarade för frågorna. Mot bakgrund av vad regeringen uttalat om högskolans förhållningssätt till studenterna och vikten av att studenterna ges möjlighet till faktiskt inflytande, kan det ifrågasättas om Södertörns högskolas hantering av det aktuella ärendet sammantaget har handlagts på ett sådant sätt att lagstiftarens intentioner med reglerna om studentinflytande har uppfyllts. Högskoleverket utgår från att Södertörns högskola beaktar detta påpekande när den i fortsättningen skall tillämpa dessa regler.

Med dessa besked avslutas ärendet.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Anna Sandström.

Annica Lindblom

Anna Sandström

Kopia till
Södertörns Högskolas Studentkår